

821.163.4-93-1

5899

ГОРАНСКА ДУША

1990. године

ПРЕДГОВОР

Ово је један мали покушај да се велики људи извуку из сна и угледају светло Сунца које су заслужили.

Дуго је „тама“ ума и душе била присутна у Гори. Зашто је то тако не желим да коментаришем. Али и ови стихови пре свега, излазећи сами из душе као какви метеори сопствене спознаје, имају за циљ да Горанцима буду звезда водиља ка лепшем сутра, а лепше сутра без културе никад није било.

Хамид

Хамид Исљами, рођен 01.05.1959. године у Рапчи где тренутно живи и ради.

ПЕСНИКУ

Ако!
Разумем некако:
Дошла су ти тешка времена
У теби умиру Анђели
на души тешка времена
успавали ти се славуји.

Али!
Не разумем никако:
Да у теби певају кукавице
да носиш црне рукавице
крв да тражиш до ногавице
да будиш удовице.

Кажем ти!
Пробуди славује
Покидај ланце
Закопај ханцаре
Уби Азраеле!

ДУША

Сљезоф Азраил
душа Гори да земе
га тражиф мељу камене
(срце тврдо међу борој)
потоци пресушиф ноћа
а
дења се вратиф на небо
со Ђурђовден накитен
(душа Гори ги га зеље
Горанци)

(дења на река натежена)
со уста отворена
куќа со коприво накитена
врати на ходак поболена
камчи мазни
студен
со душа таврлена
спрти к'бле

ПОЧИВАЉИШТЕ

Камен студен
и мазен
(со душ натежена на дирек)
време со синцири врзано
(за подници)
чека земља да пане на очи
љегнат чујек
(со кљепалке затворене)
и памук во уши притиснат
жена на прак остајена
со руке во пуас
и
(деца на река натежене)
со уста отворена
кућа со коприве нажитена
врана на хоцак пободена
камен мазен
студен
со душа завртена
спрти к'бље

ЗЕНГИЉ ЧУЈЕК

Ја имам све
само немам
мајко тебе

Ја имам све
само немам
бате тебе

Ја имам све
само немам
жено тебе

Ја имам све
само немам
сине тебе

Ја имам све
ка имам
Горо тебе

ПОЧИВАЉИШТЕ

II

Гробишта се оградене наше
а прет кућа камен за поконок
свакој трнаф оја путој ходиф
а за назаћ никој не прашуаф

III

руке во пуас
некој умреф
коњ беф
некој се мужи
плајна црна
дожој дожит
само ја бољен
и душа муа искината
на мрша исушена
(гроп ме чека исушен
а уста памук да га задави)
да не побегне душа
во Гора

ГОРА

Пиље пује Гора разбудује
Мајка траје глас ги битисује
темни-трпи свзе не кажује

Гљеда Гора очи не отвара

(дејко желат бећари љетујет
младе идет старе се враћаје
старка нашље млајнеста остајље
д'бој старе пртље пободенџ)

Трпи Гора јадој не кажује
песма пује глас ги загинује

(викни Горо глас да ти се чује
заш гајљујеш и гајљиња мује
викни Горо песма да се пује
доста ти се кинатице твује)

Викни Горо

МРЕШКА

Зачекај
застани
слушај ме
а она
не слуша
не разбира
не доживела:
во кинатица младос пројде
со неманице старос дојде
останаф само гроп
со камене нареден
и пртље пободено
во очи
(мало вода студена
и сенце послано)
не разбира мрешка
неје нашенец

КОРИТНИК

си се натежиф на нас
ка старец
и трајеш
године прохиђаје
ти чекаш и памтиш
љући идет
желаје
се рађаје
ти не мрдаш
и чекаш
те жаљит ка оца
брат гим си
ти јопе чекаш и трајеш
нит младос имаш
нит старос те плаши
си се рашириф нат нас
и не грљиш
јако
деца свује
грљиш
душо наша

Д'П

Дрво си обесено
више мрешка:
чујеку на
душа натежено
Тврд си ка
душа очева
Тежок
ка с'вза матерна
студен ка рука
не сакана

Зашт пргље во очи ни ударје
(во глава со пертој наспина)
зар се пишане да не се разбудиме
(болки запрет зоба не спавеме)
спра ка снаје
во пошвој да не љагнеме
душа ка битисје

Зашт умрвеме Господе
(болки да пошвеме)

ПРАШУЈЕМ ГОСПОДЕ ТЕБЕ

Заш подници ни ставаје
на нас (од дбој пугте тешке)
Бељки да не станеме мртве
(зар се плашиш да не пројдет
преко глава још јен пут муке
горанске) Тешке

Заш вода во очи ни тураје
во очи наситене (очи пугте)
бељки да се удавит обедве
(зар се плашиш да виђит
да загледат јадој свуге)
још јен пут муке да виђит
муке горанске Тешке

Заш пртље во очи ни удараје
(во глава со дертој насипана)
зар се плашиш да не се разбудиме
(бељки попрет саба ће станеме)
срце ка спије
во повноћ да не љегнеме
душа ка битисује

Заш умираме Господе
(бељки да починеме)

ИДЕНЉЕ

Дојте саба
тешко
ноћ замина
једва
ми се чини
и шљивића се плашит да пујет
чекам да трнем
Белги ј креј
младос ми се гасне
чекам

мајка куфер ми ради

жепа

а ду час

бос

роса сум рабудиоф

биљбиља изтпуваоф

коритниа сум прелъетуаф

ипем

трпим

жаљам

трава спурвам

какоа ме жаљи

сестра куфер ми носи

отец се омије

мајка жепа

отинде-гурбет ме вижа

САБАР - ИЗМЕЂАР

ИДЕЊЕ

Дојде саба прет саба
тешко
ноћ замина
једва
ми се чини
и пиљића се плашит да пујет
чекам да трнем
бељки ј крај
младос ми се гасне
чекам
мајка куфер ми реди
жѐла
а ду чвера сум трчаф оведе
бос
роса сум разбудуаф
биљбиљи натпувуаф
коритник сум прељетуаф
идем
трпим
жаљим
трава слушама
какоа ме жаљи
сестра куфер ми носи
отец се смије
мајка жѐла
отиде-гурбет ме вика.

САБАР

Сум стануаф прет саба
да га гљедам:
ка желаје
млајнесте ге испраћаје
сум видеф:
Мајке траве ка кинет
ке азнаље путничиха
(прет саба ок'пано)
младе и старе
Сум ге слушаф:
Гарчица к'внаље
от мука пуцаље
се враћаље и
битисуаље

Ја фукара
и мене донеска
ме испратиха
а сум з'нф какоје

ИЗМЕЋАР

Име тешко
Измећар
другому ћар
млат иљ' стар

Измећар
ду век фукара
со очи отворене
во темнина закопан
Измећар
со с'взе испратен
со с'взе пречекан
руке фатене
ноге замете
гобишта починок
Измећар
млад иљ' стар
другому ћар
себе зар

КЈЕТВА

Ће остареш муже
сам себе ће пљукнеш
(рука ће ти се исуши)
твуа кљетва ће те к'вне

Ће се вратиш фукаро
прак свој ће цељиваш
(трње за цвеће ће даваш)
нема да ти се даде

Деца твује ће те утепат
јетимчића твује и мује
(сам себе ће се смијеш)
от живот шо напрај
Кљетве и мује ће те стигнет
на прак ће те препнет
тешке су пукнатице
ка терљик црне

ПАЋЕТ

Ми собраље хаљишта
во паћет ишчепен.
а мене ме послаље
во постела от орах.
Жена книга пуала:
ништо не ти сме украље
све во пећет ти сме стајље:
Два дона ишчепене
јене чорапе смрдљиве
и кошуља со пот натопљена.

Кљетва Сиде те ми тило
Људи смјесте не ми глати
Ходи- испрати ћерке
Јена ти је оале
ако га имаш.
Бољки ће га познаши
слика во хуфер ти останам
Незнам ка ће те види
Бате-бабо?
Не знам. Ходи ћерка те види.
Ходи.

ЧЕКАЊЕ

Ђерка те вика
утре се мужи
Ходи-те чека она
Ја ти сум заборайла
Не-не те мрзим
само. Ка сум чула за ња
Капа сум трнала
рука ми се исушила
и ти сум чекала
Свзе месец не ми видеф
Кљетва Снце не ми чуло
Људи смијење не ми памтит
Ходи- испрати ћерке
Јена ти је овде
ако га имаш.
Бољки ће га познаеш
сљика во куфер ти останала
Незнам ка ће те вика
Бате-бабо?
Не знам. Ходи ћерка те вика.
Ходи.

РУКА

Јен ноћ ти сум барнај рука
(паче ка ми си дале)
сум пуар-пес ноћ
а ти си сзена

НОЋЕСКА

Ноћеска туларн зезде фатале
на камен сџџ месир джанаде
мизирокто во сри прогвалде
и тешке муре г'шала

МЕРАК

ноће, ка бџџ без глас останаље
ниљџџа тешке бразде браздиње
ситарске црне кинге праџџџе
снџџџџи себе ханаље
деџџџџ се за мисечина проџџџџе

РУКА

Јен ноћ ти сум барнаф рука
(цвеће ка ми си дала)
сум пуаф цев ноћ
а ти си спала.

НОЋЕСКА

Ноћеска тупани звезде фатиље
на камен беф месец јахнаље
млајнеста во оро прегнаље
и тешке муке к'внаље

ноћеска реке без глас останале
пиљића тешке бразде браздиље
ситарске црне книге праћаље
синцири себе кинеле
дејке се за месечина продаље

АДЕТ

Дукат по дукат
рет дукати
(на глава празна)
парче по парче
ковчек
(со мољци пун)
годин по година
живот
(гурбет му је име)
а на крај чојек
и жена његова
(глава со одвојек
на полојна)
деца со с'взе зарањете
на камен за камењете
и јопе чујек

МЕРАК

Панујет паре
деца ге берет
тупаје тупани
дејке играје
кучића лајет
идујет сватој
дожој врнет
траве растет
снце грије
фатила суша
поток жела
умират љуђи
ја те сакам
а не те даваје

Ми си научили да бротам
падвор ки де не илзеш
матере ка чуваш
(старка да умирање)

Не им си научили да жолан
сватој дур ти глэдн
тупани дур ти слушаш
младос дур ми се таша

ГЛЕДАЊЕ

Ми си научила да чекам
на плот натезен
сваки акшам да дохиђаш
(со цвеће накитена)

Ми си научила да пујем
от срце да се радујем
смијење ка ће ти чујем
(со другаче ка дохиђаш)

Ми си научила да се радујем
цвеће ка ће ми дадеш
со аспре наредено
(љице ка ће ти цунем)

Ми си научила да бротам
надвор ка ће не иљезеш
матере ка чуваш
(старка на умирање)

Не ми си научила да желан
сватој дур ти гљедам
тупани дур ти слушама
младос дур ми се гасне

МЛАЈНЕСТА

Ће ти дојдем ноћеска
на врата да ти чукнем
дур ти се руке к'нојсане
и лице нашарено
Немој да илизаш
ти чујем глас млајнесто
немој да желаш
љице ће исабиш
другачије ће те виђит
не оставај да те зборит
немој да илизаш
седи дома другому нашарена
нека ти пујет
ластојце кукајце
млајнето немој да желаш
љице ће искаљавиш
Ће ти дојдем млајнесто
на врата да ти чукнем
навожење ће ти донесем
Сми се млајнесто
кукајце ластојце
(Отвори врата за мене)

ХАРАМИЈА

Љуђим си крала прољеће
низ ноћ дур заминуаље
в црно си се овивала
сама нат црнило си желала

Туђе соној си крала
на дејчечко радујење
си плукнала (от срама)
вечер туђ си прегнала

На коња си се смијала
тупаним паре си крила
свекрви руку дур си зимала
башмарам от глава ти панала

Кажујет
људим си крала прољеће
низ ноћ дур битисуаље

ГОДИНЕ ВО РЕКА ОМИЈЕНЕ

Ка ќе ти омијет лице млајнесто
жењивар на очи стај
ка ќе му земеш рука млајнаесто
башмарама на очи пушти
и
пољај низ поље шарено
ка трчим коња белого

со земја испуцана
да ме пренесете
со бизбињн заснаго
да ме настрцате
со вода од шадран

ЖЕЊЕЊЕ (НАВЕК)

Да ме ок'пете
цсо с'взе млајнестечке
да ме окитите
со косме дејчечке
да ме испратите
со тупани векуечне
да ме ожењите
со земља испуцана
да ме пренесете
со бильбињи загинате
да ме настрцате
со вода од шадрван
Крвој на крвој загинат
месој м'бу подгнани шанат

ЖЕНА

Јагољика во латка засадена
змија во огињ фрљена

Во зима вода студена
мрешке со песма чекана

Млајнеста со очи ископане
деца со руке искршене

Огињ на камен успијен
душа со синцири накитана

Извор на извор загинат
месец меѓу подници панат

КАРАНИЦА

Заш карате млајнеста
руке ка ги се тресет
свзе на софра ка ги панујет
цев ноћ ламба ка ги гори
Заш канате млајнеста
за здравље ка ќе не праша
руке ка ќе не тури
ка ќе не испрати гости

Не карајте млајнеста
навожења ги загинаф
прет саба не насмијан
со очи насопане

СВАДБА

дејко
ћерко
кљетве ти се тешке
камен сух се тресе
мајко
за деца мајке да жалаје
муке мује да зњет
ћерко
дејко
свзе ти се тешке
потоци вода кријет
мајко
и снце нека батиса
месец нека загине
дејке дур одвоваје
од кого сакаје

КЊИГА

Ти пишујем тебе
тебе МИЛА
дејко
махмудије во комари
што ти спијет
Ти пишујем тебе
МИЛА
од даљeko биљбиља
ти праћам во очи
да те цуне
ТЕБЕ
мило мује
успано
заборајено
Ти пишујем МИЛО
да ти кажем во сон
те виљујем
ТЕБЕ МИЛО МУЈЕ
Непрежаљено
За гурбет курбан
дадено
МИЛО МУЈЕ

СОН

Сонујем:
чујека
и само чујека
го носи река:
м'тна
тешка
Сонујем:
чујека
и само чујека
го вика мрешка:
бедна
тешка
Сонујем:
чујека
и само чујека
остајље чујека
да го носи река
А ОН чека
да пресуши
РЕКА!

ДА СУМ ПИЉЕ

Да имам крила
и да сум пиље
да виђим севда
ка заспала
да ги упањим
ламба више глава
и да га гљедам
ка сонује

Да имам крила
и да сум пиље
да виђим мајка
ка жела
на трава свзе ка
панујет

на трава нога
ке газнала
Да имам крила
и да сум пиље
да виђим деца
ка заспаље
гладне и босе
ражелане

СВАДБА

Дејко
Ђерко
кљетве ти се тешке
камен сух се тресе
Мајко
за деца мајке да жалаје
муке моје да знајет
Ђерко
свзе ти се тешке
потоци вода немаје
Мајко
и Снце нека батиса
дејке дур одвојаје

КЊИГА

Немој мајко. само свзе ми праћаш во књига.
знајем да ме жаљиш. и ја тебе мајко во сон
те виђујем. мајко. прољеће ми прати во књига.
цвеће от дејке укради—от косме гим го земи.
пиљића ми прати мајко. насмијане. ђурђовден во
сунце омијен. да се насмијем међу зидој
загинат. во темано закопан. младос ми прати
мајко. немој само свзе.
и овде ге имам. нефаћај кусур.
мајко.

ПИЉИЋА

Коса закоси турала
од јадој трава желела
умира цвеће шарено
а јено пиље малово
круз песма мајко мољило
пуштима мајко премила
да виђим бела дуњица
да идем ке друге деца
Мати му глава вртила
да не га виђи ка жела
Све ми пиљића отишље
нијено назач не дошло
нијено мајка не грљи
ручице ми се исушилије
очи ми свзе немаје
остани мајки јеночко
да има мајка кљетвица
во кого да се заквне
кој да ги групче ископе
кој да ги тури водица
остани гљедај горица
од дуња је поширока
од вода је подлбока

остани пиље малово
во свуа мила горица
да чека и да испраћа
да жела и закопује
да мужи и се радује
Коритник јастак подглава
а Шар планина рогож

БЕЛО ЦРВЕНО НИКАКВО

Коњ беф
млајнеста црна
башмарама бела
чадар крваф
коритник мтен
облаци тешке
земња испуцана
со уста отворена
деца ражелане
одаја намажана
дејка во ћуше црно
ајва исушена
жтва
(душа дејкина на чадар наредена)